

Motion till riksdagen 2013/14:N398

av **Hillevi Larsson m.fl. (S)**

Kommunal vetorätt mot prospektering av alunskiffer

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kommunal vetorätt mot prospektering av alunskiffer.

Motivering

En svensk kommun kan idag lägga in sitt veto och stoppa nya klimatvänliga vindkraftsetableringar. Det är märkligt att motsvarande vetorätt inte finns när det gäller att stoppa exploatering av fossil energi som olja och gas. Det rimmar illa med de miljömål vi satt upp. Speciellt med tanke på att utvinning av fossil energi inte bara är betydligt sämre för klimatet, risken finns dessutom att utvinningen hotar naturområden och jordbruk med mera i närområdet. Det drabbar berörda kommuner och riskerar att förstöra känsliga lokala miljöer.

Kommunerna har idag vetorätt gällande utvinning av uran, men det gäller inte vid prospektering av alunskiffer (som innehåller uran).

Omfattande områden med alunskiffer finns i Skåne, Östergötland, Västergötland, Jämtland, Närke, Lappland, Öland och djupt under Gotland. Allt fler prospekteringsbolag har under senare år sökt undersökningstillstånd. Mer än 100 av beviljade tillstånd gäller prospektering i alunskiffer.

Alunskiffer innehåller inte bara uran utan även skiffergas och olja. Gasen och oljan utvinns genom hydraulisk uppspräckning, så kallad fracking. Utvinningen utgör stora risker för förorening av mark, grundvatten och odlingar. Förbud mot fracking har redan införts i flera länder, exempelvis Frankrike.

”Eftersom halterna av det man vill åt är så små är brytning i stora dagbrott enda alternativet. Förutom den landskapspåverkan det innebär innehåller avfallet tungmetaller, svavel och radioaktiva ämnen som riskerar att läcka ut i omgivande natur och grundvatten”, säger Olov Holmstrand, tidigare professor i hydrogeologisk miljöteknik och aktiv i Naturskyddsföreningen.

Fel! Okänt namn på

På 60-talet skedde uranbrytning i området kring Skövde och Falköping. Effekten blev läckage av metaller under många år och efterbehandling som kostat över 500 miljoner kronor.

Prospekteringsföretagen hävdar att moderna metoder för alunskifferexploatering har acceptabla miljörisker. Detta motbevisas dock av den aktuella miljökatastrofen vid finska Talvivaaragruvan. Där utvinns bland annat uran ur svartskiffer, en stensort som i allt väsentligt liknar alunskiffer. Trots den senaste kunskapen och ny teknik har verksamheten i Talvivaara, som endast bedrivits under ett fåtal år, orsakat vad som kallas för en av Finlands värsta miljökatastrofer hittills.

Under våren har ett stort antal kommunstyrelseordföranden från kommuner i de berörda områdena anslutit sig till ett kommunupprop. De kräver ett kommunalt veto mot all slags prospektering i alunskiffer.

För att förebygga nya miljökatastrofer bör försiktighetsprincipen tillämpas när det gäller prospektering av alunskiffer. Det är dags att vi ger Sveriges kommuner vetorätt på detta område. Det skulle långsiktigt vara bra för klimatet och miljön och ge kommunerna verktyg att stå emot långtgående exploatering från storföretag i vinstsyfte. Det är dessutom rimligt att låta kommunerna bestämma själva, med tanke på de enorma kommunala konsekvenserna vid en miljökatastrof.

Stockholm den 30 september 2013

Hillevi Larsson (S)

Christer Adelsbo (S)

Bo Bernhardsson (S)

Marie Granlund (S)

Leif Jakobsson (S)

Anders Karlsson (S)

Kerstin Nilsson (S)

Ann Arleklo (S)

Kerstin Engle (S)

Kent Härstedt (S)

Morgan Johansson (S)

Annelie Karlsson (S)